

جاهلانه

درباره سقط جنین و تبعاتش
برای آن ها که لذت مادر شدن را
از خود دریغ می کنند

فرزندکشی

گزارش روز

خبرنگار
مقصودمه فرمانی
پنا

«همه چیز به دو سال گذشته برمی گردد؛ درست همان زمانی که مرد سال ها تلاشم را گرفتم و مدیر بخشی از یک اداره معتبر شهری شدم. در همان گیرودار شرایط ازدواجم با سعید هم جفت و جور شد. بی انصافی بود به خاطر این همه نعمت، خدا را شکر نکنم، دلم می خواست زمان بایستد و روزگار شادمانی هایمان همین طور ثابت بماند. اما روزهای دنیا همیشه تلاطم و بالا و پایین دارد و ما هم مستثنا نبودیم؛ فقط چند ماه از زندگی مشترکمان می گذشت. روزی را که دو خط قرمز روی دستگاه بیبی چک (کیت خانگی بارداری) نشست، هیچ وقت از خاطر نمی برم. برخلاف همه مادرها وقتی تست بارداری ام مثبت شد، انگار بدترین خبر دنیا را شنیدم. تا یک هفته سکوت کردم و حرفی نمی زدم. فکر می کردم حالا که بخت یارم شده است و موقعیت کاری ای که سال ها برایش زحمت کشیده بودم پیش آمده است، وقت مادر شدن نیست. ولی خدا که بخواند، می شود من مادر شدم». «سامان» حالا همه دنیای مریم است. مریم خجالت می کشد بگوید برای سقط او چه کارهایی کرده است. وقت تعریف کردن، سرش را پایین می اندازد: «روزی چند بار کیسه برنج پنج کیلویی را سه طبقه بالا و پایین می آوردم. هر چه وسیله سنگین بود، حرکت دادم. دم کرده زعفران جزو وعده های غذایی ام شده بود، فقط شانس آوردم که سعید با تزریق آمپولی که می گفتند جنین را به صورت تسمینی سقط می کند، مخالفت کرد. همه این ها تا زمانی بود که صدای تیش فلش را نشنیده بودم. بعد از شنیدن ضربان قلب کوچک آن، انگار دنیا قشنگ تر شده بود». البته پایان این روایت برای همه خانم هایی که ناخواسته بارداری می شوند، به همین قشنگی نیست؛ مادر شدن ورودی به دنیایی جدید با دغدغه های تازه است که برخی حاضر نیستند زیر بار آن بروند و در میان آن ها، کسانی پیدا می شوند که از سر ناآگاهی، تصمیم به از میان برداشتن جنین می گیرند. گفتن روایت ها از ما و قضاوت کردن با شما.....

۱ خلأهای موجود برای برخورد با سقط جنین

«فانون، بازدارندگی کافی را ندارند»

۲ دسترسی نسبتاً راحت به داروها و پزشکانی که تخلف می کنند

۳ بهبود شرایط مالی برای خانواده ها

۴ جای خالی کار فرهنگی در اجتماع

۵ کمک گرفتن از مشاوران و روان شناسان در مدارس دولتی، برای آموزش مادران

۶ ماده قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت؛

فعالیت مدیران و عوامل مؤثر در بسترهای مجازی معرفی کننده افراد و مراکز مشارکت کننده در سقط غیرقانونی جنین، ممنوع است و حسب مورد، متخلفان به پرداخت جزای نقدی معادل دو تا پنج برابر عواید حاصل از ارتکاب جرم، محکوم می شوند.

۵ منوی باز برای پایان مادری!

منو برای مادران، باز است و گزینه های متفاوتی مقابل آن هاست که به هر دلیلی تصمیم به پایان دوره بارداری شان گرفته اند؛ از پیشنهاد روش ها مدرن پزشکی گرفته تا خوردن دم نوش ها و داروهای گیاهی. بین گپ و گفت ها با مادرها به ویژه آن ها که سنتی ترند، غالباً حرف از عطاری ها و داروهای گیاهی برای انجام این کار است؛ گیاهانی که ترکیبات خاص خود را دارند و پیدا کردنشان خیلی سخت نیست. برای یافتن این داروها و آگاهی از وضعیت این بازار، شال و کلاه می کنم و با یک گزارش میدانی، کار را پی می گیرم. مقصد همان نشانی است که از دیگران گرفته ام. گفت وگو با صاحبان عطاری را با چهره ای مستأصل و با این توضیح شروع می کنم: «باردارم و پای آبرویم در میان است و باید خیلی زود از این قضیه نجات پیدا کنم». چند مغازه اول، «نه» بلند و غلیظی می گویند؛ به این معنا که در این باره نمی توانند کمکی کنند. برخی هایشان بد نگاه می کنند و بعضی ها هم راهنمایی می کنند که «اگر تا این حد ضرورت دارد، فقط داروهای شیمیایی و به خصوص قرص میزوپروستول کمک می کند، اما برخی ها به نظر دل رحم تر می آیند و دوست دارند کمکمان کنند؛ یکی از آن ها خانم سن و سال داری است که می گوید: اگر ماه های اول است، باریشه درخت توت، می توانم کاری انجام دهم. بعد هم حنا را تجویز می کند تا به صورت مرتب با آب مخلوطش کنم و روزی چند قاشق از آن بخورم. مصرف کوهوش آبی و کوهوش سیاه به همراه دم کرده تخم شوبید را صاحب عطاری دیگری تجویز می کند اما با طرح تقاضا هیچ کدام حاضر نمی شوند آن را بفروشند؛ چون می گویند که برایشان پیگیری قانونی دارد. «پایپای کال و نرسیده» حتما ما را به مقصودمان می رساند؛ این سفارش یکی دیگر از عطاران آن حوالی است که بلافاصله می پرسد ماه چندم بارداری ام است. دستپاچه می شوم و بریده بریده جواب می دهم هفته دهم. برای بیرون آمدن از مغازه عجله دارم که پیشنهاد عجیبی می دهد: «نگهش دار؛ خریدار برایش زیاد است». برمی گردم تا جواب دیگر موضوع را پیگیری کنم.

۷ مجازات سقط جنین

او می گوید: مطابق تبصره ماده ۳۰۶ قانون مجازات اسلامی، اگر جنین قبل تولد صدمه ببیند و زنده متولد شود و بعد از تولد، صدمه وارد شده به دوره جنینی، موجب نقص یا مرگ نوزاد شود، موضوع تابع احکام مربوط به مجازات قصاص است؛ البته اگر در این مورد، مرتکب سقط جنین، پزشک ماما یا داروفروش باشد، به دو تا پنج سال حبس و ابطال پروانه فعالیت و پرداخت دیه محکوم می شود و اگر غیر از این باشد، افراد به شش تا یک سال حبس و پرداخت دیه محکوم هستند.

زنگنه این موضوع را هم یادآوری می کند که: اگر استفاده از دارو یا وسایل سقط جنین به صورت گسترده باشد، مجازات سنگینی از جمله مجازات فساد فی الارض یا حبس ۲۵ تا ۲۸ سال در انتظار مرتکبان است.

علی زنگنه، وکیل پایه یک دادگستری و پژوهشگر مقطع دکتری جزا و جرم شناسی، است.

۲ همسر گفت «شرش رایکن»

زهره اما ماجرای تلخ تری را تعریف می کند که مربوط به چند سال گذشته و البته حادثه ای تکان دهنده است. او خانه دار است. شیرین زبانی های فاطمه که چهار بهار از زندگی اش می گذشت، به فکرش انداخت که حاوت داشتن یک فرزند دیگر را هم بچشد. خانواده همسرش تعصب زیادی روی داشتن فرزند پسر دارند. زهره این موضوع را تا حدی می دانست و نگران بود که دومی هم دختر شود. اما گمان نمی کرد وقتی همسرش از جنسیت جنین مطلع شود و بفهمد دومین فرزندشان هم دختر است، تا این اندازه پافشاری کند و بخواهد که او را به هر قیمتی که هست، سقط کند. زهره عبارتی از همسرش را به زبان می آورد که از گفتنش هم شرم دارد: «شرش رایکن!». «توی آن اوضاع و احوال ماه های اول حاملگی، افتادم دنبال دارو. تمام عطاری های پنجاه پایین خیابان را رفتم. کارم شده بود خریدن انواع دارو و قاتی کردن و جوشاندن و خوردن آن ها؛ از یک سیر گرفته تا مقدار بیشتر. به خونریزی افتادم و در بیمارستان بستری شدم اما بچه نیفتاد. به همسرم گفتم من از خدا خجالت می کشم که توی کارش دخالت می کنیم. او هم تقصیری نداشت؛ باور خانواده اش بود. خلاصه زهره هم به دنیا آمد اما بیمار. چند سال است روزگار نگذاشته آب خوش از گلویش ما پایین برود و من و همسرم پیشمانیم. همین را دارم بگویم و تمام!«.

۳ سقط از نظر اسلام جنین

سقط جنین قبل از دمیده شدن روح، در صورت مشقت فوق العاده و غیرقابل تحمل در نگهداری یا بزرگ کردن طفل ناقص الخلقه برای والدین یا خوف مرگ مادر، جایز است. سقط جنین پس از دمیده شدن روح، مطلقاً حرام است. مگر با استمرار بارداری، حیات مادر و جنین هر دو تهدید شود و نجات زندگی طفل به هیچ وجه ممکن نباشد، ولی نجات زندگی مادر فقط با سقط جنین ممکن باشد.

۴ روزانه: هزار سقط جنین در کشور

سازمان پزشکی قانونی، مسئول تشکیل پرونده برای پدران و مادرانی است که قصد سقط جنین را دارند و پزشک سازمان هم مسئولی بررسی مستندات و تکمیل جزئیات پرونده است. آمار دقیقی در مورد میزان جنین های سقط شده وجود ندارد و روابط عمومی اداره کل پزشکی قانونی استان هم از ما می خواهد که گزارشمان بدون آمار وارقام باشد. ازسوی دیگر، گفته های متخصصان پزشکی در حوزه زنان، درباره اینکه روزانه هزار سقط جنین در ایران رخ می دهد، یک فاجعه را گوشزد می کند. همین طفره رفتن از دادن آمار در این حوزه که مشخص نیست به چه علتی است، کار را برای منابع تحقیقاتی سخت می کند. باین حال اعلام هزار سقط جنین روزانه در کشور، نشان از این دارد که قوانین سخت و سخت هم مانع از تصمیم برخی خانواده ها برای پایان زندگی فرزندشان نیست و به نظر، «شیء انگاری جنین»، مهم ترین دلیل این مسئله است.

۳ منصرف شدم

یکی از چیزهایی که هر روز تمرین می کنم، درک احساسات طرف مقابل است که با من حرف می زند. اما صحبت های رخصاره که کارشناسی ارشد علوم اجتماعی دارد، برایم قابل درک نیست. او می گوید: سه فرزند داریم؛ خانواده من و همسرم به داشتن یک یا دو فرزند اکتفا می کنند و این را نشانه باکلاسی می دانند. وقتی متوجه شدم یک توراوی دیگر داریم، هر دو شوکه شدیم. خودمان هیچ مشکلی نداشتیم و بیشتر به خاطر حرف اطرافیان و خجالت از واکنش های آن ها به دنبال سقط او بودیم. این شد که من اقدام دنبال روش های علمی و معتبر سقط اما به این نتیجه رسیدم که شاید آثار جبران ناپذیر آن، بدتر باشد و به همین دلیل منصرف شدم.

۶ خطر مرگ؛ در کمین مادر

متخصصان تأکید می کنند که زوجین اگر تبعات و عوارض روانی و جسمی ناشی از سقط جنین را بدانند، هرگز دست به این کار نمی زنند یا لااقل مراقب خواهند بود که گرفتار بارداری ناخواسته نشوند. مسئله این است که بسیاری از زنان و مردان درباره عواقب سقط، آگاهی کافی ندارند و تصورشان این است که تنها یک موجود را دور می اندازند و تمام می شود. دکتر صدیقه آبتی، متخصص زنان و زایمان، صحبت را با اشاره این موضوع شروع می کند که به طور میانگین روزانه هزار سقط جنین در کشور گزارش می شود که آمار نگران کننده و هشدار دهنده ای است و شاید علتش این باشد که مادران و سایر افراد جامعه به غلط تصور می کنند جنین تا قبل از چهار ماهگی یک شیء است نه انسان. این باور در طول سال ها جا افتاده و به شدت غلط است. دکتر آبتی، باور اشتباه دیگری را که بین مردم جا افتاده است، پیش می کشد و می گوید: یکی از شایعانی که در این زمینه وجود دارد، این است که سقط جنین به دنبال بارداری های پیش بینی نشده و به اصطلاح عامه، «روابط نامشروع» رخ می دهد، در حالی که مطالعات نشان می دهد ۹۳ درصد سقط ها در شاکله خانواده و با تصمیم همسران انجام می شود. متأسفانه نتایج آمارها، نمایانگر این واقعیت تلخ است که اصلی ترین علت سقط ها در درجه اول، فرزندخواهی است و اولویت دوم، مسائل اقتصادی را شامل می شود. او ناآگاهی بانوان را درباره موضوع سقط جنین، گوشزد می کند و می گوید: متأسفانه بانوانی که باورهای اعتقادی محکمی هم دارند، ظاهراً از این موضوع آگاه نیستند؛ جدا از آسیب های جسمی و روحی که سقط جنین به دنبال دارد، از زمانی که لقاح انجام می شود، آن نطفه حکم یک انسان را دارد و به لحاظ شرعی، از بین بردنش گناه است. برخی ها گمان می کنند تا زمانی که روح در او دمیده نشده است، می توانند به دلخواه خود و به دلایل غیرموجه، قصد جان جنین را بکنند، در حالی که این باور اشتباه است. متخصص زنان و خطرناک تر است. صدمه زدن به دستگاه تناسلی زن، خونریزی زیاد، پاره شدن رحم، عفونت لوله های پروسه ای خطرزا برای مادر و جنین است و به همین دلیل، طبق آیین نامه های سازمان جهانی بهداشت، بهترین راه این است که از بارداری های ناخواسته جلوگیری شود که منجر به سقط جنین حتی در شرایط مطلوب هم نشود؛ چرا که این امر ممکن است باعث مرگ و میر مادران به طور بالقوه شود و هرچه سن بارداری بیشتر باشد، عوارض ناشی از آن نیز جدی تر و خطرناک تر است. صدمه زدن به دستگاه تناسلی زن، خونریزی زیاد، پاره شدن رحم، عفونت لوله های رحمی و عفونت دستگاه تناسلی و لگن، برخی از این عوارض است و احتمال دارد منجر به ناباروری همیشگی مادر شود. به گفته دکتر آبتی، سقط جنین، برخی عوارض دیررس هم دارد که مهم ترین آن ها، اختلالات روحی و روانی به خصوص افسردگی و همچنین احتمال صدمه دیدن سیستم باروری زن و نازایی دائمی است. او ادامه می دهد: با هر سقط جنین، احتمال اینکه در بارداری بعدی هم جنین سقط شود، خیلی زیاد است. در خیلی از بارداری ها، شدت خونریزی ممکن است تهدیدکننده جان مادر باشد. در خیلی از خانم ها ممکن است منجر به کورتاژ شود و خود کورتاژ، عوارضی نظیر نازایی برای مادر ایجاد می کند.